

Informatiedocument Gebruikersraad Microdata Services

Wegens annulering van de vergadering gepland op 1 juni 2018 informeren we de raad schriftelijk over de volgende punten:

1. Statistieken Microdata Services 2017
2. Stand van zaken vernieuwing toegang Remote Access
3. Follow-up evaluatie van nieuwe outputvarianten
4. Bezoek aan collega's Denemarken
5. Microdata Services en AVG
6. ODISSEI
7. Gebruikersbijeenkomst rond thema 'Gezondheid'
8. Ontwikkeling webinterface met metadata zoekfunctie
9. Transnationale toegang tot microdata
10. Ledenwissel MinSZW

Toelichting

1. Statistieken Microdata Services 2017

In 2017 heeft Microdata Services een aanzienlijke groei doorgemaakt zoals blijkt uit de volgende cijfers:

	2013	2014	2015	2016	2017
Projecten nieuw gestart	111	103	114	117	146
Projecten op enig moment actief	302	321	350	384	435
Onderzoekers op enig moment actief	508	567	609	683	757
Outputs	745	807	953	989	1321
Beschikbare bestanden	2219	2730	3140	3383	3753

2. Stand van zaken vernieuwing toegang Remote Access

Per 1 januari 2018 is de toegang tot RA via de oude route (vaste PC met vingerafdrukkeuze) afgesloten. Alle bij het CBS aanwezige vingerafdrukken van onderzoekers zijn in april 2018 vernietigd. Wat betreft de nieuwe toegangswijze zijn er onverminderd diverse instellingen waar de IT voorzieningen zodanig zijn ingesteld dat opzetten van een VPN verbinding met CBS niet mogelijk is. Hier wordt met stand-alone PC's of laptops via beveiligde wifi gewerkt. Ondanks deze beperking bestaat netto algemene tevredenheid over de doorgevoerde veranderingen.

3. Follow-up evaluatie van nieuwe outputvarianten

In april 2017 is er bij Microdata Services een pilot gestart met 2 nieuwe outputcontrole varianten: Outputcontrole achteraf en Output light. Bij outputcontrole achteraf kunnen onderzoekers beschikken over de output voordat Microdata Services deze gecontroleerd heeft. De gegevens mogen pas openbaar gemaakt worden nadat Microdata Services akkoord voor de output heeft gegeven. Bij output light kan kleine output snel en voor de helft van het tarief gecontroleerd worden.

In oktober 2017 is onder de onderzoekers die van april tot en met september output hebben aangeleverd een evaluatie gehouden over de nieuwe outputvarianten. Ook binnen het CBS is aan de outputcontroleurs gevraagd naar hun ervaringen met deze nieuwe soorten output. Uit deze evaluatie blijkt dat de pilot een succes was en dat we beide varianten zullen behouden. Wel zullen er een aantal aanpassingen doorgevoerd worden. De belangrijkste daarvan zijn:

Aanpassingen Controle achteraf:

- Als een project in aanmerking komt voor controle achteraf dienen onderzoekers daarvoor zelf een verzoek in te dienen
- Output die ter controle achteraf is aangeboden, wordt automatisch binnen 1 à 2 uur toegestuurd, en niet pas de volgende werkdag

- Totdat de output is goedgekeurd mag deze besproken worden met elke persoon met een CBS-geheimhoudingsverklaring (dit hoeft dus niet perse een onderzoeker/meekijker bij hetzelfde project te zijn). De output mag nog steeds niet via de mail onderling verstuurd worden, totdat deze is goedgekeurd
- Outputcontrole achteraf is niet mogelijk voor projecten die gebruik maken van doodsoorzakenbestanden of andere bestanden van externe registerhouders. Aan een overzicht van de betreffende bestanden wordt nog gewerkt.
- Output light mag niet meer ter controle achteraf aangeboden worden

Aanpassingen Output light:

- Output light is ook mogelijk als deze niet aan de outputrichtlijnen voldoet maar duidelijk wordt uitgelegd waarom er geen onthullingsrisico is
- Bij output light zijn onder voorwaarden ook maximaal 5 grafieken mogelijk
- Output light mag niet meer ter controle achteraf aangeboden worden

4. Bezoek aan collega's Denemarken

Op 20-21 maart heeft een CBS-delegatie van vier personen een bezoek gebracht aan de microdata afdeling van het Deense statistiekbureau Danmarks Statistik (DST). Denemarken wordt gezien als een land met één van de best ontwikkelde microdata voorzieningen, onder andere omdat al 20 jaar eerder dan in Nederland met een equivalent van het burgerservicenummer wordt gewerkt, en de daarmee opgebouwde registers ook op grote schaal voor onderzoek ontsloten zijn. In het algemeen zagen we veel overeenkomsten met de werkwijze van het CBS. Meest opmerkelijk verschil is dat DST slechts steekproefsgewijze outputcontroles doet, maar drastische sancties hanteren als ze iets ontoelaatbaars aantreffen. Een ander verschil is dat onderzoekers slechts toegang krijgen tot een vooraf gedefinieerde selectie van variabelen, bedrijven/personen/... en jaargangen waarvan de koppelsleutels dan nog per project verschillend worden versleuteld. Naast enkele leerzame observaties met betrekking tot het interne werkproces zagen we enkele zaken die wellicht interessant zijn om ook zelf te verkennen:

- Een aantal grootgebruiker-instellingen heeft een lokale 'datamanager' aangesteld die voor DST als vooruitgeschoven post fungeert voor het verschaffen van informatie aan nieuwe onderzoekers, opzetten van projecten, en dergelijke.
- Tools voor automatische controle van outputs die aan bepaalde standaard formats voldoen

5. Microdata Services en AVG

Invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 heeft voor het CBS betrekkelijk weinig consequenties, omdat de vereiste randvoorwaarden voor verzamelen, bewaren en verwerken van gegevens door de CBS-wet worden gewaarborgd. Het CBS heeft eveneens op grond van de CBS-wet de rol van gegevensverantwoordelijke.

Bij levering van bestanden van externe onderzoekers om die in een remote access project te koppelen aan CBS microdata speelt onverminderd de eis van rechtmatigheid. Onder de AVG zijn de centrale criteria daarvoor of de externe partij een grondslag en doelbinding heeft om die gegevens te verzamelen en verwerken, en of de betreffende personen daarover voldoende zijn geïnformeerd. Als aan deze eisen is voldaan biedt de AVG nadrukkelijk ruimte voor verder gebruik van de gegevens voor statistische of wetenschappelijk onderzoek.

De verantwoordelijkheid dat aan deze eisen voldaan is bij de aanleverende partij; het CBS zal hierop slechts marginaal toetsen. Er is daarmee geen wezenlijke verandering ten opzichte van de huidige praktijk.

Sommige partijen dringen er bij het CBS op aan om een bewerkersovereenkomst te sluiten alvorens gegevens worden geleverd. Het CBS kan daar als wettelijk gegevensverantwoordelijke niet op in gaan.

6. ODISSEI

Vanuit ODISSEI valt het volgende te melden:

- De 'grote' subsidieaanvraag via de NWO-Roadmap voor grote wetenschappelijke investeringen is helaas niet gehonoreerd. Wel is een overbruggingssubsidie toegekend tot de volgende ronde Roadmap financiering.

- Het aantal deelnemers groeit gestaag. Naast een groot aantal universitaire instellingen zijn inmiddels ook alle planbureaus en RIVM als deelnemer toegetreden.
- De pilot met betrekking tot de zogenaamde microdata regeling in 2017 Q4 is positief verlopen; de regeling wordt in 2018 regulier voortgezet. Deze behelst dat aan ODISSEI deelnemende instelling een tegemoetkoming krijgen van (maximaal) 50% op de kosten van CBS microdata projecten. ODISSEI heeft hiervoor een bedrag van 300 k€ op jaarbasis gereserveerd.
- Onder de vlag van ODISSEI hebben CBS en SURFSara een 'proof-of-concept' uitgevoerd die tot doel heeft microdata van het CBS en rekenkracht/opslagcapaciteit van SURFSara bij elkaar te brengen in de ODISSEI Data Facility (ODF). Dit project is succesvol afgerond in de zin dat koppelingen tussen CBS microdata en gegevens van het Tweelingregister gekoppeld zijn met gebruikmaking van de supercomputer Cartesius bij SURFSara, in een zodanige omgeving van SURFSara dat aan alle juridische en technische beveiligingseisen van het CBS is voldaan. Een deel van de overbruggings subsidie is gereserveerd voor doorontwikkeling van ODF>

7. Gebruikersbijeenkomst rond thema 'Gezondheid'

Op donderdagmiddag 12 april heeft een geslaagde gebruikersbijeenkomst plaatsgevonden met meer dan 100 deelnemers en sprekers zowel vanuit CBS als uit de externe onderzoeksgemeenschap. Een volgende bijeenkomst zal plaatsvinden op donderdag 1 november.

8. Ontwikkeling webinterface met metadata zoekfunctie

Microdataservices streeft er naar om eind van het jaar een nieuwe service aan te bieden: de Data Service Center Webinterface. Met het aanbieden van de DSC Webinterface in de RA omgeving kan de gebruiker via een webbrowser interactief zoeken of navigeren naar data en de beschrijvingen daarvan veel sneller vinden.

9. Transnationale toegang tot microdata

Er loopt een internationale afstemming voor transnationale toegang tot microdata tussen Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland. In eerste instantie richten we ons daarbij op het faciliteren van een RA-PC (vergelijkbaar met de oude situatie in Nederland) ten kantore van CBS in Den Haag. Verschillende regimes met betrekking tot beveiliging zijn echter ingewikkeld om op elkaar af te stemmen. Het is belangrijk te inventariseren in hoeverre hiervoor behoefte is in Nederland. Duitsland vraagt bovendien om concrete projecten die met Duitse data uitgevoerd zullen worden. In een volgende vergadering van de gebruikersraad kan hier verder op in worden gegaan.

10. Ledenwissel MinSZW

Wegens aanvaarden van een functie elders heeft Magdaleen de Schepper de gebruikersraad verlaten. Haar plek wordt ingenomen door Mark Schuitemaker, haar opvolger bij MinSZW.